

7. 5. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nová právní úprava spolků I.

Dnem 1. 1. 2014 nabyl účinnosti zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“). Po téměř 50 letech tak došlo k rekonstrukci českého soukromého práva, která značným způsobem zasáhla také do oblasti fungování sportovních subjektů. Vzhledem k tomu, že NOZ komplexním způsobem upravuje právní postavení dosavadních občanských sdružení, nově spolků, dotýká se změna tedy naprosté většiny sportovních organizací, svazů, tělovýchovných jednot či sportovních klubů v České republice.

Zrušující a přechodná ustanovení NOZ

Účinností NOZ se zrušuje zákon č. [83/1990](#) Sb., o sdružování občanů (dále jen „ZOS“). Právní úprava občanských sdružení doposud obsažená v tomto zákoně se tedy nově řídí NOZ. Z toho vyplývá i důležitá skutečnost zakotvená v ustanovení §3045 NOZ, tedy, že sdružení podle ZOS se považují za spolky podle NOZ. Stejně tak podle odst. 2 se organizační jednotky sdružení způsobilé jednat svým jménem dle ZOS považují za pobočné spolky podle NOZ. Ex lege tedy dochází k 1. 1. 2014 k transformaci občanských sdružení a jejich organizačních jednotek na spolky a pobočné spolky.

Ve vztahu ke spolkům obsahuje NOZ tři důležitá přechodná ustanovení. Podle §3041 odst. 2 NOZ ustanovení společenské smlouvy nebo statutu právnických osob (roz. tedy i stanov dosavadních občanských sdružení), která odporují donucujícím ustanovením NOZ, pozbývají závaznosti k 1. 1. 2014. Dále je spolek povinen přizpůsobit do 3 let od účinnosti NOZ stanovy úpravě NOZ a takto upravené stanovy doručit orgánu, který vede veřejný rejstřík (v případě spolku tedy spolkový rejstřík). Konečně je spolek podle ustanovení §3042 povinen přizpůsobit do 2 let od účinnosti NOZ svůj název, odporuje-li zákonným ustanovením. Výjimka se uplatní pro případ, kdy jsou pro to důležité důvody, zejména užíval-li spolek svůj název dlouhodobě a je-li pro něj tak příznačný, že jeho zaměnitelnost nebo klamavost nelze rozumně předpokládat (bude se týkat zpravidla dlouhodobě fungujících sportovních svazů s celostátní působností, ale může se týkat např. i klubů).

Základy právní úpravy spolků v NOZ

Právní úprava spolkového práva je obsažena v §214-302 NOZ. Vzhledem k tomu, že spolek je právnickou osobou a korporací, je nezbytné aplikovat zejména také příslušná ustanovení o právnických osobách (§15-22, §118-209) a obecná ustanovení o korporacích (§210-213). Právní úpravu spolků lze charakterizovat jako smíšenou, tedy jak s ustanoveními dispozitivními (např. zejména ustanovení o organizaci spolku), tak s ustanoveními kogentními (např. ustavení a vznik spolku, ochrana členů spolku, soudní ochrana apod.).

Podle NOZ zakládají spolek 3 osoby (zde sledujeme rozdíl oproti dosavadní úpravě, podle které

mohlo být občanské sdružení založeno pouze fyzickými osobami). Název spolku musí obsahovat slova „spolek“, „zapsaný spolek“ nebo zkratku „z.s.“ (avšak viz výjimka v přechodném ustanovení § 3042 NOZ). Hlavní činností spolku může být pouze uspokojování a ochrana zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen. Podnikání nebo jiná výdělečná činnost nemůže být hlavní činností spolku (naopak hlavní činností spolku však může být příležitostná výdělečná činnost). Vedlejší činností spolku může být tedy podnikání, avšak pouze za podmínky, že účelem takového podnikání je podpora hlavní činnosti spolku nebo hospodárné využívání spolkového majetku (doporučuje se tedy vymežit účel spolku dostatečně široký). Zisk může být použit pouze pro spolkovou činnost včetně správy spolku (opět je vhodné upravit konkrétní způsob použití zisku ve stanovách). Zákon výslovně, avšak poněkud nadbytečně, stanoví, že členové spolku neručí za dluhy spolku.

Organizační jednotka spolku dle ZOS se dle NOZ považuje za pobočný spolek.

Ustavení a vznik spolku, stanovy spolku

U spolku došlo, stejně jako v případě dalších právnických osob, k rozdělení procesu jeho zakládání na 2 fáze. K ustavení spolku dochází buď sepsáním stanov, nebo tzv. ustavující schůzí dle §222 an. NOZ. Spolek však vzniká až dnem zápisu do veřejného rejstříku. Veškerou agendu související s prvozápisy a změnami skutečností již neprovádí Ministerstvo vnitra, avšak nově příslušný rejstříkový soud.

Zakladatelské právní jednání ve smyslu ustanovení §123 NOZ představují v případě spolku jeho stanovy. Zákon v § 218 NOZ stanoví pouze obligatorní náležitosti stanov, kterými jsou (i) název a sídlo spolku, (ii) účel spolku, (iii) práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat a (iv) určení statutárního orgánu. Doporučuje se však upravit stanovami i další otázky upravující konkrétní činnost spolku. Stanovy musí být podepsány všemi zakladateli, přičemž jejich podpisy nemusí být úředně ověřeny. Ve stanovách musí být uvedeni první členové statutárního orgánu (§123 NOZ). Stanovy musí být uloženy v úplném znění v sídle spolku.

Organizace spolku

Úprava organizace spolku má v NOZ převážně dispozitivní charakter. NOZ stanoví, že povinnými orgány spolku jsou (i) statutární orgán, který může být buď kolektivní či individuální a (ii) nejvyšší orgán. Současně však podle ustanovení §247 odst. 2 NOZ mohou stanovy určit, že statutární orgán je zároveň nejvyšším orgánem spolku. V praxi by to tedy znamenalo, že spolek bude mít v takovém případě pouze jeden orgán. Takovou úpravu však nelze příliš doporučit, neboť se tím spolek např. vzdává jakékoliv možnosti interního přezkumu rozhodnutí o vyloučení člena. Fakultativními orgány spolku pak mohou být kontrolní komise, rozhodčí komise, případně další orgány určené stanovami. Názvy orgánů lze volit libovolně za předpokladu, že nevzbudí klamný dojem o jejich povaze (statutární orgán tedy může být pojmenovaný jako předseda či předsednictvo, výkonný výbor apod., nejvyšší orgán např. členská chůze, plénum, valná hromada apod.).

Statutární orgán může být jak jmenovaný, tak volený, přičemž jeho členem nutně nemusí být člen daného spolku. Zákon takovýto postup nezakazuje. Pokud stanovy neurčí jinak, volí a odvolává členy statutárního orgánu nejvyšší orgán spolku.

Nejvyšší orgán spolku navrhuje NOZ pojmenovat jako členskou schůzi, přičemž takové pojmenování je samozřejmě dispozitivního charakteru (viz výše). Není-li ve stanovách určeno jinak, platí obecná zákonná pravidla, podle kterých svolává členskou schůzi statutární orgán nejméně 1x ročně, pozvánka na zasedání schůze musí být doručena nejméně 30 dnů před jejím konáním. Zasedání může být odvoláno či odloženo stejným způsobem, jako bylo svoláno, neupraví-li stanovy jinak, ale stane-li se tak méně než týden před datem konání, je spolek povinen nahradit členům, kteří se na zasedání

dostavili, účelně vynaložené náklady (typicky např. cestovné). Členská schůze je usnášeníschopná za účasti většiny členů spolku, přičemž usnesení se přijímá většinou hlasů přítomných členů. Záležitosti, které nebyly zařazeny na program, lze rozhodnout jen za účasti a pouze se souhlasem všech členů spolku oprávněných o ní hlasovat. Vyhotovení zápisu ze zasedání zajistí statutární orgán do 30 dnů od jejího ukončení. Opět je na místě zdůraznit, že shora uvedené může být stanovami upraveno odchylně (viz §247 odst. 3 NOZ).

Je-li ustavena kontrolní komise spolku, musí mít nejméně 3 členy, a pokud stanovy neurčí jinak, volí a odvolává její členy členská schůze (stanovy mohou určit i jiný orgán, nesmí však určit, že volbu provádí statutární orgán). Členství v kontrolní komisi je neslučitelné s členstvím ve statutárním orgánu a s funkcí likvidátora. Kontrolní komise zejména dohlíží, jsou-li záležitosti spolku řádně vedeny a vykonává-li spolek činnost v souladu se stanovami a právními předpisy. Pověřený člen kontrolní komise může nahlížet do dokladů spolku a požadovat od členů dalších orgánů vysvětlení k jednotlivým záležitostem.

Členem orgánu spolku může být jen osoba plně svéprávná (§30 NOZ). Nově je zákonem výslovně zakotvena povinnost člena orgánu spolku vykonávat svojí funkci s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí (péče řádného hospodáře viz §159 NOZ). S povinností péče řádného hospodáře jde ruku v ruce také odpovědnost člena statutárního orgánu za případnou škodu, kterou svojí činností spolku způsobí. Dále se jedná např. o povinnost zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích. Pokud člen voleného orgánu odstoupí ze své funkce prohlášením došlým právnické osobě, zaniká funkce uplynutím 2 měsíců od dojití prohlášení (zde nacházíme rozdílnou úpravu od zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích upravenou v § 59 odst. 5). Vzhledem k tomu, že se jedná o kogentní ustanovení, lze vždy doporučit volit spíše formu odvolání člena v souladu se stanovami spolku. NOZ dále výslovně v §154 stanoví, že je-li členem spolku právnická osoba, zmocní fyzickou osobu, která jí bude zastupovat, jinak jí zastupuje člen statutárního orgánu.

Zcela novou úpravu obsahuje ustanovení §245 NOZ, podle kterého platí, že na rozhodnutí orgánu spolku, které (i) se přičí dobrým mravům nebo, (ii) mění stanovy tak, že jejich obsah odporuje kogentním ustanovení NOZ nebo, (iii) bylo rozhodnuto v záležitosti, o které nemá orgán působnost rozhodnout, se hledí, jako by nebylo přijato (jedná se tedy o nulitní akt).

JUDr. Jan Štoviček, Ph.D.,
partner

JUDr. Jiří Janák,
advokát

[KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611

Fax: +420 222 254 030

e-mail: ksd.law@ksd.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)